

უმაღლესი სასწავლებლებში პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსების ეფექტიანობის შესახებ

თინა მელქოშვილი

ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორი,

ასოცირებული პროფესორი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

რუსუდან სეთურიძე

ეკონომიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის

ანოტაცია

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებებში პრიორიტეტული პროგრამების დაფინანსების ეფექტიანობა დამოკიდებულია სხვადასხვა ფაქტორზე. მიუხედავად იმისა, რომ ასეთი დაფინანსება მნიშვნელოვნად აუმჯობესებს კვლევის შედეგებს, საგანმანათლებლო ხარისხს და ინოვაციებს, ის ასევე აჩენს შეშფოთებას თანასწორობის, აკადემიური ფოკუსის დისბალანსის შესახებ. მუდმივი კვლევა და პოლიტიკის დახვეწა აუცილებელია იმისთვის, რომ დაფინანსების ეს ინიციატივები კვლავაც პოზიტიური შედეგების მომტანი იყოს უმაღლეს განათლებაში. მნიშვნელოვანია იმის განსაზღვრა, თუ რამდენად ეფექტიანია და მიზანმიმართულად იხარჯება სახელმწიფო სახსრები სტუდენტების პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსების შემთხვევაში.

სამეცნიერო ნაშრომის ფარგლებში გაანალიზდა საქართველოში 2012-2020 წლებში ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბაკალავრიატის საფეხურის იმ სტუდენტების მონაცემები, რომელთაც მოიპოვეს პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსება. ნაშრომში მოცემულია თითოეული პრიორიტეტული პროგრამის კურსდამთავრებულთა პროცენტული მაჩვენებელი, გამოიყო ნაჩვენებთ კურსდამთავრებულთა დინამიკა და სხვ. კვლევის შედეგად შემუშავდა დასკვნები, რაც ხელს შეუწყობს პრიორიტეტული დარგების განვითარებას და სახელმწიფოს მიერ განათლებაზე გამოყოფილი ფინანსური რესურსების უფრო ეფექტიანად გამოყენებას.

საკვანძო სიტყვები: პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსება, უმაღლესი განათლების დაფინანსება, ეფექტიანობა, უმაღლესი სასწავლებლები.

მსოფლიოში მოსახლეობის განათლების დონის შეფასება ხდება სხვადასხვა კრიტერიუმით¹: 1. საგანმანათლებლო მიღწევების დონე – ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი კრიტერიუმი არის მოსახლეობის მიერ მიღებული განათლების საფეხური (მაგ., ზოგადი განათლება, ბაკალავრის, მაგისტრის, დოქტორის ხარისხი და სხვ.). ეს მაჩვენებელი გამოხატავს, რამდენად განვითარებულია ქვეყნის განათლების სისტემა და რა დონეზეა მოსახლეობის პროფესიული მომზადება. 2. განათლებაზე ხელმისაწვდომობა – აღირიცხება, რა რაოდენობის მოსახლეობას აქვს ხელმისაწვდომობა ზოგადი და უმაღლესი განათლების დაწესებულებებზე. საგანმანათლებლო დაწესებულებების რაოდენობა და მათი დაფინანსების დონე მნიშვნელოვან როლს თა-

¹ UNESCO Institute for Statistics (UIS), <https://uis.unesco.org/>

მაშობს განათლების ხარისხისა და გავრცელების დონეზე. 3. გლობალური საგანმანათლებლო განვითარების ინდიკატორები – მათ შორის, წერა-კითხვის ცოდნის დონე, დასაქმების მაჩვენებლები, სასწავლო პროცესში ჩართულობა, განათლების ხარისხი და სხვ. 4. განათლების ხანგრძლივობა – ხშირად გამოიყენება მოსალოდნელი და რეალური სწავლების წლები. ეს იძლევა ინფორმაციას იმის შესახებ, რამდენი წელი სწავლობენ ადამიანები საშუალოდ ამა თუ იმ ქვეყანაში და ეს იძლევა წარმოდგენას განათლების დონეზე. 5. წერა-კითხვის ცოდნის დონე – წერა-კითხვის უნარების დონე მნიშვნელოვანი კრიტერიუმია მოსახლეობის განათლების დონის შეფასებისას. ეს კრიტერიუმი ითვლის, რა პროცენტს შეუძლია წერა და კითხვა მოსახლეობაში. 6. სწავლების ხარისხი – კვლევები, რომლებიც სწავლების ხარისხს აფასებენ. ისინი ზომავენ სტუდენტების ისეთ უნარებს, როგორიცაა მათემატიკა, მეცნიერება და წერა-კითხვა. 7. უნარების განვითარების დონე – ფასდება, თუ რამდენად კარგად შეძლებენ მოქალაქეები ისეთი ძირითადი უნარების გამოყენებას, როგორიცაა კრიტიკული აზროვნება, პრობლემების გადაჭრა და ციფრული უნარები.

განვითარებულ ქვეყნებში ზრდასრული ადამიანების 40%-50% აქვს უმაღლესი განათლება (პაპალაშვილი, 2024). განვითარებული ქვეყნების სტატისტიკა გვიჩვენებს, რომ ისინი უმაღლესი განათლებისა და კვლევის დაფინანსებაში საშუალოდ მთლიანი შიდა პროდუქციის 1,4%-ს და მთლიანი ბიუჯეტის 3.1%-ს ხარჯავენ. პრიორიტეტული პროგრამის დაფინანსება, როგორც წესი, მიზნად ისახავს სტრატეგიულ სფეროებს უნივერსიტეტებში, როგორიცაა STEM (მეცნიერება, ტექნოლოგია, ინჟინერია და მათემატიკა) სფეროები, ჯანდაცვის მეცნიერებები ან ინოვაციების მიმართულების სექტორები.

მეცნიერები Breznitz და Feldman თავის ნაშრომში ამტკიცებენ, რომ მიზნობრივი დაფინანსება აუმჯობესებს კვლევის შედეგებს უნივერსიტეტებში, რომლებიც პრიორიტეტს ანიჭებენ ინდუსტრიის თანამშრომლობას და ცოდნის გადაცემას. ისინი ხაზს უსვამენ, თუ როგორ შეუძლია სტრატეგიულმა ფინანსურმა მხარდაჭერამ გააძლიეროს პარტნიორობა აკადემიასა და ინდუსტრიას შორის, რაც გამოიწვევს კვლევის უფრო მეტ კომერციალიზაციას და ცოდნის გავრცელებას.

მეცნიერები Salmi და Bassett თავის ნაშრომში აღნიშნავენ, რომ მიზანმიმართულმა დაფინანსებამ მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ელიტარული უნივერსიტეტების გლობალურად წინსვლაში, განსაკუთრებით აზიასა და ევროპაში, სადაც კვლევითი უნივერსიტეტები სარგებლობდნენ მთავრობის მნიშვნელოვანი მხარდაჭერით. თუმცა, ასევე აღნიშნულია, რომ ასეთმა დაფინანსებამ შეიძლება შექმნას უთანასწორობა უნივერსიტეტებს შორის.

პრიორიტეტული პროგრამების დაფინანსებამ შეიძლება გავლენა მოახდინოს საგანმანათლებლო შედეგებზე. მეცნიერები Bastedo და Gumpert ხაზს უსვამენ, რომ როდესაც უნივერსიტეტები იღებენ მნიშვნელოვან დაფინანსებას პრიორიტეტული პროგრამებისთვის, მათ შეუძლიათ შესთავაზონ უფრო მონიშნავი კურსები, უზრუნველყონ უახლესი ტექნოლოგიები სტუდენტებისთვის და ხელი შეუწყონ სწავლისთვის ხელსაყრელ გარემოს.

საქართველოში უმაღლესი განათლების დაფინანსებას სახელმწიფო ახორციელებს სახელმწიფო სასწავლო გრანტის, სახელმწიფო სასწავლო სამაგისტრო გრანტის და პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსების (ე.წ. უფასო საგანმანათლებლო პროგრამები) მიმართულებით.

სამეცნიერო ნაშრომის კვლევის ობიექტს წარმოადგენს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი (თსუ), რომელმაც უნდა მოამზადოს კონკურენტუნარიანი სპეციალისტები და უზრუნველყოს თანამედროვე შრომის ბაზარი საჭირო უნარებისა და ცოდნის მქონე კადრებით. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია იმის განსაზღვრა თუ რამდენად ეფექტურია და მიზანმიმართულად იხარჯება სახელმწიფო სახსრები სტუდენტების პროგრამული დაფინანსების შემთხვევაში. მნიშვნელოვანია უნივერსიტეტში ამ მიმართულებით არსებული პრობლემების აღმოჩენა, რათა გადაიდგას ქმედითი ნაბიჯები მათ აღმოსაფხვრელად.

კვლევის ამოცანას წარმოადგენს:

- დაადგინოს უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულები, რომლებსაც მოპოვებული ჰქონდათ პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსება, რამდენად ეფექტიანად იყენებენ მიღებულ დაფინანსებას კვალიფიკაციის მისანიჭებლად;
- პრიორიტეტულ პროგრამაზე ჩარიცხული სტუდენტების რა რაოდენობა ამთავრებს უნივერსიტეტს სწავლების 4 წლის განმავლობაში, როგორია დინამიკა წლების განმავლობაში;
- დაადგინოს როგორია პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსების მქონე სტუდენტების აკადემიური მოსწრება, როგორია დინამიკა წლების განმავლობაში.

კვლევის ძირითად მიზანს წარმოადგენს თსუ-ში ბაკალავრიატის საფეხურზე პროგრამული დაფინანსების არსებული მდგომარეობის შესწავლა და იმის დადგენა, თუ რამდენად ეფექტიანად და მიზანმიმართულად გამოიყენება სახელმწიფოს მიერ განათლებაზე გამოყოფილი ფინანსური რესურსები.

საქართველოში ყოველწლიურად საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განისაზღვრება სახელმწიფო სასწავლო გრანტის წლიური მოცულობები, ოდენობები დარპროგრამული დაფინანსების მოცულობა¹. ასევე, ყოველ სასწავლო წელს სახელმწიფოს მიერ განისაზღვრება დაფინანსებული პრიორიტეტული საგანმანათლებლო პროგრამების კონკრეტული ჩამონათვალი.

ზემოთ ჩამოთვლილი საკითხების გამოსაკვლევად გაანალიზდა 2012-2020 წლებში თსუ-ში ბაკალავრიატის საფეხურზე ჩარიცხული სტუდენტების მონაცემები, რომელთაც მოიპოვეს პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსება.

თსუ-ს ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტზე, საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ეკონომიკა“ იმ სტუდენტთა რაოდენობა, რომელთაც 4 წელიწადში დაამთავრეს უნივერსიტეტი წლების განმავლობაში მერყეობს 51.73%- დან 32.64%-მდე. თუ შევადარებთ კვლევის საწყისი (2012 წ.) და ბოლო პერიოდების (2020 წ.) დამთავრების მაჩვენებლებს, აღმოჩნდება, რომ მათ შორის სხვაობა საკმაოდ მაღალია და შეადგენს 15.97%-ს. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ კორონავირუსის პანდემიის შემდეგ შეიმჩნევა დამთავრების მაჩვენებლის შემცირება თითქმის 20%-ით, რაც აგრეთვე არ არის სახარბიელო² (იხ. დიაგრამა 1).

¹ საქართველოს მთავრობის დადგენილება. N263, 18.07.2023 2023-2024 სასწავლო წლისათვის სახელმწიფო სასწავლო გრანტის წლიური მოცულობების, ოდენობებისა და პროგრამული დაფინანსების მოცულობის განსაზღვრის შესახებ, თბილისი. <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/5869460?publication=0>

² თსუ-ის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის სასწავლო პროცესის მართვის სისტემა. [Lms.tsu.ge/uni-admin.tsu.ge/](https://lms.tsu.ge/uni-admin.tsu.ge/).

დიაგრამა 1

დამთავრების პროცენტული მაჩვენებელი
საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ეკონომიკა“

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ.

ასეთივე არასახარბიელო მდგომარეობაა ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტის საგანმანათლებლო პროგრამაზე: ბიოლოგია, მათემატიკა, ფიზიკა, ქიმია (იხ. დიაგრამა 2, დიაგრამა 3, დიაგრამა 4, დიაგრამა 5).

დიაგრამა 2

დამთავრების პროცენტული მაჩვენებელი
საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ბიოლოგია“

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ

დიაგრამა 3

დამთავრების პროცენტული მაჩვენებელი საგანმანათლებლო პროგრამაზე „მათემატიკა“

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ

დიაგრამა 4

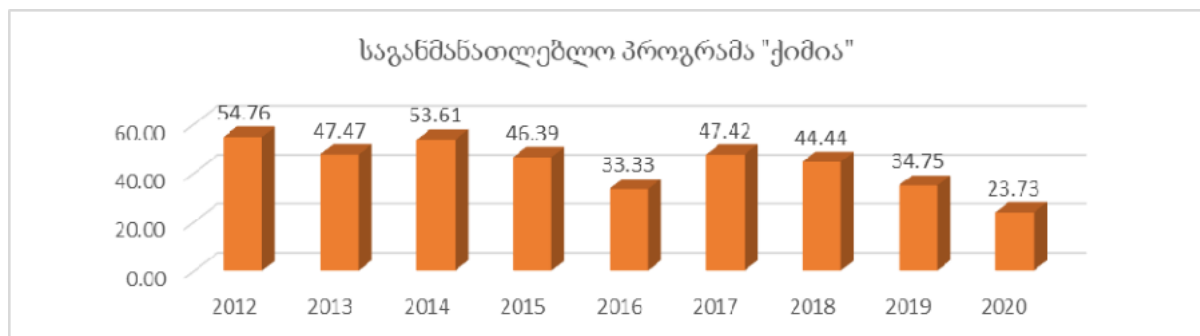
დამთავრების პროცენტული მაჩვენებელი საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ფიზიკა“

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ

დიაგრამა 5

დამთავრების პროცენტული მაჩვენებელი საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ქიმია“

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ.

შედარებით დაბალია სხვაობა კვლევის საწყისი (2012 წ.) და ბოლო პერიოდების (2020 წ.) დამთავრების მაჩვენებლებს შორის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე, სადაც პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსება ვრცელდება შემდეგ 4 საგანმანათლებლო პროგრამაზე: არქეოლოგია, ისტორია, ფილოსოფია, ქართული ფილოლოგია (შესაბამისად იხ. დიაგრამა 6, დიაგრამა 7, დიაგრამა 8, დიაგრამა 9).

დიაგრამა 6

დამთავრების პროცენტული მაჩვენებელი საგანმანათლებლო პროგრამაზე „არქეოლოგია“

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ.

დიაგრამა 7

დამთავრების პროცენტული მაჩვენებელი
საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ისტორია“

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ.

დიაგრამა 8

დამთავრების პროცენტული მაჩვენებელი
საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ფილოსოფია“.

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ.

დიაგრამა 9

დამთავრების პროცენტული მაჩვენებელი
საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ქართული ფილოლოგია“

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, კვლევისთვის საკმაოდ მნიშვნელოვანია იმის დადგენა თუ როგორია პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსების მქონე სტუდენტების აკადემიური მოსწრება, როგორია დინამიკა წლების განმავლობაში.

კვლევის გამარტივების მიზნით გამოიყო ჯგუფები კურსდამთავრებულთა დიპლომის საშუალო ქულის (GPA) მიხედვით. განსაკუთრებით საინტერესო იყო იმ კურსდამთავრებულთა

რაოდენობა, რომელთა დიპლომის საშუალო ქულა (GPA) მერყეობდა 3.5-დან 4-მდე (კურსდამთავრებულები წარჩინებით) (იხ. ცხრილი 1).

ცხრილი 1

წარჩინებით კურსდამთავრებულთა დინამიკა (2012–2020 წწ ჩარიცხულთათვის)

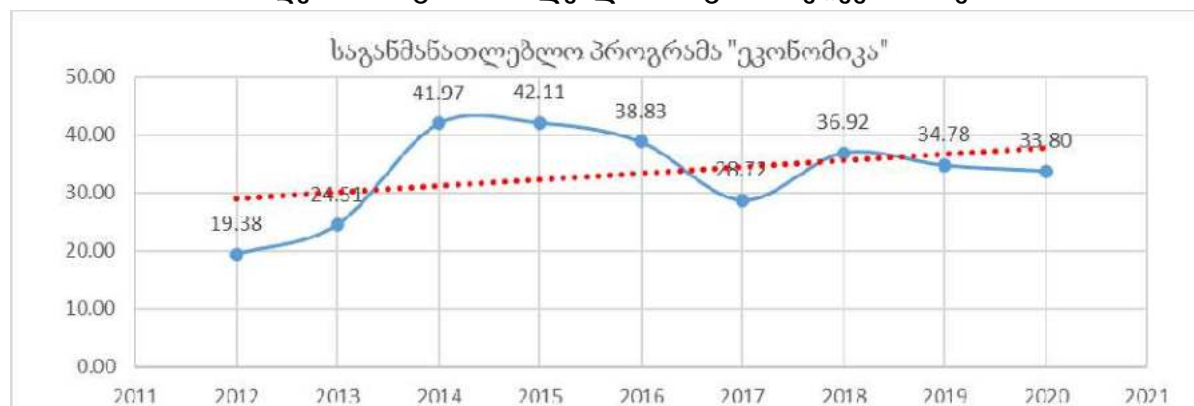
საგანმანათლებლო პროგრამა	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	სულ
არქეოლოგია	2	3	1	1	1	3	2	1	1	15
ბიოლოგია	9	7	10	6	12	13	9	10	2	78
ეკონომიკა	44	50	81	88	73	56	72	56	48	568
ისტორია	11	21	13	18	13	16	20	17	28	157
მათემატიკა	6	6	7	14	7	4	4	6	2	56
ფიზიკა	5	11	9	6	7	8	10	9	3	68
ფილოსოფია	5	3	1	2	1	1	3		4	20
ქართული ფილოლოგია	5	19	27	34	40	21	31	25	24	226
ქიმია	9	8	15	14	11	15	18	21	7	118
სულ	96	131	165	190	168	143	169	145	119	1326

წყარო: ცხრილი შემუშავებულია ავტორების მიერ.

ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ეკონომიკა“ წარჩინებით კურსდამთავრებულთა დინამიკა (2012-2020 წწ ჩარიცხულთათვის) წლების განმავლობაში დიაგრამაზე გამოიყურება ასეთნაირად (იხ. დიაგრამა 10).

დიაგრამა 10

წარჩინებით კურსდამთავრებულთა პროცენტული რაოდენობა საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ეკონომიკა“

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ

როგორც დიაგრამიდან ჩანს, წარჩინებით კურსდამთავრებულთა დამთავრების მაჩვენებელი საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ეკონომიკა“ 2012-2020 წლებში ხასიათდება აღმავლობით 19.38%-დან 33.80%-მდე, თუმცა კორონავირუსის პერიოდის გამო აკადემიურად მაღალი მოს-

წრების მქონე სტუდენტების რაოდენობა წლების განმავლობაში მერყეობდა და სტაბილურობა მხოლოდ ბოლო წლებისკენ შეიმჩნევა.

დიაგრამა 11

წარჩინებით კურსდამთავრებულთა პროცენტული რაოდენობა საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ბიოლოგია“

წყარო: დიაგრამა შემუშავებულია ავტორების მიერ

წარჩინებით კურსდამთავრებულთა დამთავრების მაჩვენებელი საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ბიოლოგია“ 2012-2020 წლებში ხასიათდება შედარებით სტაბილურობით, თუმცა დაღმავალია და 34.62%-დან მცირდება 25.00%-მდე, საგანმანათლებლო პროგრამაზე „მათემატიკა“ 2012-2020 წლებში ხასიათდება მერყევი მაჩვენებლებით, რაც კორონავირუსის პერიოდის დამახასიათებელია, პროგრამაზე „ფიზიკა“ 2012-2020 წლებში ხასიათდება შედარებით სტაბილურობით, თუმცა აღმავალია და 20.00%-დან იზრდება 25.00%-მდე, ხოლო პროგრამაზე „ქიმია“ 2012-2020 წლებში ხასიათდება შედარებით ზრდადი ტენდენციით და 19.57%-დან იზრდება 50.00%-მდე.

მიუხედავად იმისა, რომ კორონავირუსის პერიოდმა წარჩინებით კურსდამთავრებულთა დამთავრების მაჩვენებლის გარკვეული რყევები გამოიწვია საგანმანათლებლო პროგრამაზე „არქეოლოგია“, 2012-2020 წლებში იგი ხასიათდება შედარებით სტაბილურობით, აღმავალია და 20.00%-დან იზრდება 25.00%-მდე.

წარჩინებით კურსდამთავრებულთა დამთავრების მაჩვენებელი საგანმანათლებლო პროგრამაზე „ისტორია“ 2012-2020 წლებში ხასიათდება სტაბილური აღმავლობით და 25.58%-დან იზრდება 71.79%-მდე, პროგრამაზე „ფილოსოფია“ 2012-2020 წლებში ხასიათდება აღმავლობით და 35.71%-დან იზრდება 66.67%-მდე, ხოლო პროგრამაზე „ქართული ფილოლოგია“ 2012-2020 წლებში ხასიათდება სტაბილური აღმავლობით და 8.77%-დან იზრდება 35.29%-მდე.

ზემოთ აღნიშნული მონაცემების ანალიზის საფუძველზე შეგვიძლია გამოვთქვათ მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსების მიუხედავად, თითოეულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე მცირდება დამთავრების მაჩვენებელი, ყოველწლიურად პროცენტულად უფრო და უფრო ნაკლები სტუდენტი ამთავრებს უნივერსიტეტს, რაც მიუთითებს პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსების დაბალ ეფექტიანობაზე.

პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსების მქონე სტუდენტებში მაღალი აკადემიური მოსწრების მქონე (წარჩინებულ კურსდამთავრებულთა) სტუდენტების ხვედრითი წილის ზრდა მიუთითებს იმ ფაქტზე, რომ სტუდენტების მოტივაცია ყოველწლიურად იზრდება და თუ გავხდით პროგრამულ დაფინანსებს აკადემიურ მოსწრებაზე დამოკიდებულს, ეს მაჩვენებელი და მაშასადამე მოტივაციაც კიდევ უფრო გაიზრდება და შესაბამისად პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსების ეფექტიანობა მოიმატებს. ამ კუთხით განათლების სამინისტრომ გარკვეული ნაბიჯები გადადგა, რის შედეგადაც პრიორიტეტული პროგრამული დაფინანსების შესაწარმუნებლად დღეისათვის სავალდებულოა სტუდენტების მიერ წელიწადში გარკვეული რაოდენობის საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულება.

დენობის კრედიტების მიღება, თუმცა რა გავლენას მოახდენს ეს ნაბიჯი ეფექტიანობაზე მომავალი კვლევის საკითხია.

კვლევის შედეგად შეიძლება დავასკვნათ, რომ პროგრამული დაფინანსების ეფექტიანად და მიზანმიმართულად გამოყენებისთვის უმჯობესია, პროგრამული დაფინანსებისთვის გამოყოფილი თანხები განანილდეს მაღალი აკადემიური მოსწრების სტუდენტებზე და არა იმ სტუდენტებზე, რომლებიც პრიორიტეტულ პროგრამაზე მიიღებენ სწავლის უფლებას. ზემოაღნიშნული ხელს შეუწყობს პრიორიტეტული დარგების განვითარებას და სახელმწიფოს მიერ განათლებაზე გამოყოფილი ფინანსური რესურსები უფრო ეფექტიანად იქნება გამოყენებული.

ლიტერატურა

1. განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემა „უმაღლესი განათლების დაფინანსება“. https://emis.ge/umaghlesi_ganatileba/dafinanseba/.
2. გლობალური ეკონომიკა TheGlobalEconomy „ხარჯები განათლებაზე, მშპ-ის პროცენტი – მსოფლიოს ქვეყნების რეიტინგში“, 2022. https://www.theglobaleconomy.com/rankings/-education_spending/
3. დამოუკიდებელი, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ბეჭდური და ონლაინ გამოცემა „ლიბერალი“. გორგოძე ს. „აკადემიური მოსწრება, როგორც გრანტის შენარჩუნების პირობა – რას ფიქრობენ სპეციალისტები?“ (2017). <http://liberali.ge/news/view/28678/akademiuri-mostsrebarogorts-grantis-shenarchunebis-piroba-ras-fiqrobenspetsialistebi>
4. თსუ-ის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის სასწავლო პროცესის მართვის სისტემა. [Lms.tsu.ge.](https://lms.tsu.ge/), uni-admin.tsu.ge/.
5. მელქოშვილი თ. და სხვ. (2022) „ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულთა მიერ სწავლების პროცესის შეფასება“. თსუ ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის 100 წლის იუბილესადმი მიძღვნილი VII საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“ შრომების კრებული.
6. პაპალაშვილი ს. (2024) ევროპის რომელ ქვეყნებშია მოსახლეობის განათლების დონე ყველაზე მაღალი <https://forbes.ge/evropis-romel-qveqhnebshia-mosakhleobis-ganathlebis-done-qhvelaze-maghali/>.
7. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო. „განათლებისა და მეცნიერების ერთიანი სტრატეგია 2022-2030“. <https://www.mes.gov.ge/content.php?id=7755&lang=geo>
8. საქართველოს კანონი. საქართველოს 2024 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6020661>
9. საქართველოს მთავრობის დადგენილება. N263, 18.07.2023 2023-2024 სასწავლო წლისათვის სახელმწიფო სასწავლო გრანტის წლიური მოცულობების, ოდენობებისა და პროგრამული დაფინანსების მოცულობის განსაზღვრის შესახებ, თბილისი. <https://www.matsne.gov.ge/ka/-document/view/5869460?publication=0>.
10. სიჭინავა დ., მალრაძე მ., სეთურიძე რ., დავითაია შ., სიგუა ზ. (2021). სახელმწიფო სასწავლო გრანტის განაწილებისა და გამოყენების პრობლემები საქართველოში, *ჟურნალი ეკონომიკა და ბიზნესი*, N3.
11. Bastedo, M. N., & Gumpert, P. J. (2003). access to what Mission Differentiation and Academic Stratification in US Higher Education.
12. Breznitz, D., & Feldman, M. (2012). The strength of innovation in research-oriented universities.
13. Hicks, D. (2013). Funding concentration in research universities and its impact on research performance.

14. Salmi, J., & Bassett, R. M. (2011). The role of strategic funding in the global growth of research universities.
15. Seturidze, R. (2021), "Trends in Teaching Modern Information Systems in the Field of Taxation within Higher Educational Institutions", *Nata, RV (Ed.), Progress in Education*, 68, pp. 203-227, DOI: <https://doi.org/10.52305/WPPN2619>
16. Seturidze, R. and Topuria, N. (2020), "Cooperation between the businesses and the universities – unified data management using the business intelligence portal", Business Systems Laboratory – 7th International Symposium, Socio-Economic Ecosystems: Challenges for Sustainable Development in the Digital Era, University of Alicante, Alicante, Spain, ISBN: 9788890824296.
17. Seturidze, R. and Topuria, N. (2021), "A way of developing collaboration between universities and businesses in a time of COVID-19", *Kybernetes*, Vol. 50 No. 5, pp. 1661-1678. <https://doi.org/10.1108/K-08-2020-0518>.
18. UNESCO Institute for Statistics (UIS), <https://uis.unesco.org/>
19. Wang, Y. Sommier, M. and Vasques, A. (2021), "How to develop higher education students' sustainability-oriented competences?", EUR
20. Yijing Wang, Mélodine Sommier, Ana Vasques, "Sustainability education at higher education institutions: pedagogies and students' competences".
21. Zhao, Y., & Gallagher, C. (2007). Social justice and priority funding in higher education.

ON THE EFFECTIVENESS OF PRIORITY PROGRAM FINANCING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Melkoshvili Tina

Doctor of Business Administration, Associate Professor

Seturidze Rusudan,

Doctor of Economics, Associate Professor

Rusudan Seturidze

Abstract

The effectiveness of funding priority programs in higher education institutions is influenced by a range of factors. While such funding has been shown to significantly enhance research outcomes, educational quality, and innovation, it also raises critical issues related to equity, academic focus imbalances, and disparities in academic achievement. Addressing these challenges requires continuous research and the refinement of policies to ensure that funding initiatives deliver sustainable and equitable benefits within higher education systems.

This study investigates the efficiency and strategic allocation of public funds in the context of priority program funding for students. It focuses on data from undergraduate students at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University in Georgia who received priority program funding between 2012 and 2020. The analysis includes the percentage of graduates from each priority program, trends in the proportion of honors graduates, and other key indicators. The findings offer insights that will contribute to the development of priority sectors and support the more effective utilization of state-allocated financial resources for education.

Keywords: *Priority Program Financing, Higher Education Financing, Efficiency, Higher Education Institutions.*